

Utlåtande från expertgruppen för vaccinationer

Barnvaccinationer

Inledning

Allmänt

Med vaccination menas aktiv immunisering. Genom att tillföra smittämnet, i för människan ofarlig form, stimuleras kroppens immunförsvar mot infektion.

Vaccinationen behöver ofta upprepas för att uppnå maximal effekt. Vaccination av barn är den mest framgångsrika medicinska insats som gjorts för att förbättra folkhälsan. Idag har man i många länder fått kontroll över ett tiotal svåra infektionssjukdomar, som difteri, stelkramp, kikhosta, polio, mässling, påssjuka och röda hund.

I grundimmuniseringen ingår de första doserna. För flertalet avdödade vacciner induceras då ett immunologiskt minne. För att få ett snabbt och långvarigt immunsvaret behövs ytterligare doser. Den första booster-dosen ges tidigast sex månader efter grundimmuniseringen och de efterföljande flera år senare.

För levande vacciner, som till exempel BCG-vaccin, räcker i allmänhet en dos för att åstadkomma en grundimmunisering. För vaccination mot mässling-påssjuka-röda hund krävs en boosterdos.

Passiv immunisering med till exempel gammaglobulin innebär injektion av redan färdiga antikroppar. Det medför en snabb men kortvarig skyddseffekt, eftersom antikropparna bryts ner i kroppen.

Tabell 1. Indelning av vacciner

		Exempel på vaccin
Levande (försvagade)	Bakteriebaserade	BCG
	Virusbaserade	Mässling, påssjuka och röda hund (MPR)
Avdödade	Bakteriebaserade	Kikhosta, difteri, stelkramp, pneumokocker
	Virusbaserade	Polio

Flockimmunitet

Flockimmunitet kallas också ”herd immunity” och innebär det samlade skyddet hos en grupp människor. Vid tillfredställande flockimmunitet får de som inte är vaccinerade ett indirekt skydd, eftersom den höga vaccinationsgraden medför att smittämnet cirkulerar i mindre omfattning eller inte alls.

För att upprätthålla denna effekt för till exempel polio anses att 80-85 procent av befolkningen ska vara vaccinerad; för mässling är siffrorna högre. Detta blir alltså ytterligare en positiv effekt av vaccinationen utöver det individuella skyddet.

Nuvarande situation

Tack vare ett genomarbetat vaccinationsprogram och hög social standard lever vi kanske invaggade i en falsk trygghet att epidemier aldrig mer kan inträffa i Sverige. Detta kan snabbt förändras vid krig, blockader eller flyktingströmmar.

Utan vaccinationer skulle vi kunna drabbas av svåra epidemier. Kritik av olika slag mot vaccinationer har alltid förekommit, men forskning har visat att fördelarna vida överstiger eventuella nackdelar.

Socialstyrelsen utger en serie informationsblad till föräldrar som vill läsa mer, både på svenska och på andra språk.

[Vaccininformation till föräldrar](#)